

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil :
George Curteană.

Prețului: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

V i s i u n e.

I.

Ah, priviți! .. pe ceriți, de-asupra neguroșilor Carpați,
Cum se 'ngrămădesc într'una nori greoi, întunecați!
Și-unul p'altul cum s'alungă mâniaș, cum schînteiază!
Dómne! ce potop, ce vifor peste lume o se cađă! ..

Iată-i!.. doi nori negri, colo, se 'ntelniră... s'au ciocnit!..
Fulgere brăzdeză ceriul între-apus și răsărit!..
Trăsnetele cad, omorâ! Tunetele straznic tună! —
Ați mai pomenit v'odată pe pământ așa furtună!? ..

Și mereu se 'ntinde focul și mereu potopul crește!
Geme din adînc pământul, lumea 'ntrégă se 'ngrozesc;
Neamurile 'n ochi cu lacrimi tóte în spre ceriți privesc—
Dómne, Dómne!.. fe-ți milă și de neamul românesc!..

II.

A! dar iată, ca prin farmec vijelia a 'ncetată,
Nori negri se topiră, ceriul iar s'a 'nșeninată.
De prin munți și văi se 'nalță cantece 'nveselitoare —
Ce frumos după furtună strălucesc mândrul sóre!

Iar colo, departe 'n jurul luminoșilor Carpați,
Ce zdresc?.. O horă largă!.. și în horă înșirați
Sunt Români mic și mare... Veselia-i p'a lor față!
Dómne! horă c'asta n'am mai pomenit în viață!..

Pentru ce așa mult ore sufletul ea mi-lă încântă?
Pentru ce cu dor privind-o, de o fericire sfântă,
Simt, că inima-mi se umple și d'abia-mi încap în sîn?..
Căci e hora de unire a 'ntreg neamului român!

P. Dulfu.

Olympia, templul și statua lui Joe olympicul, jocurile olympice, computarea timpului după olympiade

(Urmare.)

Mai vine să se amintescă pre scurt ceva și despre emulațiunile în musică dela jocurile olympice. Aceste lupte steteau la început parte numai din cânt, parte din cânt acompaniat cu instrumente cordale. Adese erau lupte de emulare în ȕicerea pre instrumente singuraticice musicale d. e. pre flaută, cythară, lyră, trompetă și corn. Rhapsodii încă cântau bucăți alese din Homer și Hesiod; poeții tragici și lirici își recitau poemele dramatice și lirice. După Aelian în ol. 91 se luptară pentru premii în poesia dramatică Xenocles și Euripides. Pentru trompetă se puse premiu în ol. 96, pe care premiu îl câștigă mai întâi Timäus

din Elis, după densus Archias din cetatea Hybla din Sicilia și alții. Herodorus, un trompetist renumit din Megara se fi câștigat premiul de 10. ori după unii de 17 ori. Trompetistii — cel puțin în timpurile cele mai vechi — par a fi fost heroldii publici la aceste jocuri, cari prin sunetul instrumentului lor chemau publicul la olaltă. Cine dintre densusi sufla mai tare fără încordare câștiga premiul. La emulările în musică a luat parte și împăratul Nerone, supunându-se la tóte dispușețiunile și făcându și densusul deprinderile premergătoare. Totu la acestea aparțineau și prelegerile, ce le țineau oratori, înțelepți, sofiști,

istorici prin porticele dinaintea templelor și pe rădicături înaintea poporului adunată. Cunoscută e exemplul cu Herodot, care câștigă la Olympia aplausul general. Dionysius, tiranul din Syracuse, voi să câștige premiul nu numai în alergatul cu cară, ci și în emulațiunile musicale. Poemele sale se le fi recitată o mulțime de declamatori renumiți, cari prin dibăcia lor și prin vocea sonoră și frumoasă ară fi putut câștiga premiul pentru domnul lor, dacă poemele lui nu ară fi fost de un cuprins preo obositor.

Cât de mare pondă puneau grecii pe jocurile aceste și preste tot pe toate jocurile de această natură, cum erau cele pythice, nemeice și istmice, se vede din însuși dispușețiunile referitoare la atleți și la lupte ca atare. Nu numai învingerea ca atare era o mare onoare, ci însuși faptul de a fi admis cinea la acele ca luptător încă era onoare pentru respectivul. Atari trebuiau născuți din părinți liberi, se aiba o viață nepătată, se nu fi comisă cândva vr'o crimă. Trebuia fie-care să producă testimoniu dela vr'un gimnasiu, la care a învățat, prin care se dovedească destoinicia sa în cutare soi de luptă, la care voia să ia parte. Pe lângă acestea chiar și după facerea cursului supletoric de 10 luni la unul din gimnasiile din Elis fie-care atlet mai era supus la un examen, după succesul căruia era admis ori respins dela participarea la lupte.

Pentru ca să se nu se întemple neînțelegeri, ori să se de ansă la plângeri de neîndreptățire după ce se adunau atleții însinuați și admiși, se decidea prin sorte, ce atleți au să se lupte unii cu alții. Această sortire se făcea la deprinderi, unde se luptau câte doi, precum și la de acelea, unde se luptau mai mulți, ca la fugă etc. Despre modul sortirei scrie Lucian următoarele: „Sortile erau însemnate părechesce cu litere, așa cât două aveau aceeași literă. Nici unui atlet nu-i era iertat a se uita la sorte. După ce-și avea fie-care sorta, se ducea un judecător și se uita la sortile atleților. Acela, cari aveau aceleși litere, se luptau laolaltă. Dacă numărul lor era fără păreche, atunci se pune o sorte numai cu o literă în vasul de sortire și care trăgea acea, rămânea în rezervă până se luptau toți ceialalți.“ Cu cât erau mai multe greutăți impuse atleților, cu atât era mai mare onoarea, de care se împărțeau. Prima onoare pentru învingător era aplausele generale și strigătul de bucurie, cu care îl întâmpina publicul.

(Finea va urmă.)

V i n o .

*La flăoară, ce se mișcă
De băoară, ce-o adă,
Veți fluturașul sboră
Cu multă veselie,
Și 'n sîmul ei s'ascunde
Vrăjitu de-a ei frumșețu:
O, vino să te lăgănu
Și eu pe-a mele brațe!*

*Nauți prin tufa verde
Cum cântă turturele?
Cântarea li iubire
Și versu de mângăiere. —
Ce lume fericită
Prin luncă se pornesce!...
O, vin' și-mă spune și tu
A inimii poveste!*

Ioană Țiudeană.

Piratul de pe Marea de Ostu.

(Roman de Louis Hakenbroich.)

IV.

(Urmare.)

— Și ce s'a întâmplat cu Lars Vonved? îl agrăi soția.

— Lars Vonved a fost obiectul iubirei și grijei bătrânului. Ultimul său scop era, ca nepotul său să devină vrednic descendente alui Valdemar marele și a lui Gustav Vasa, de acea, îndată ce ajunse Vonved anti adolescenței, bătrânul din nou se duse la rege cu rugarea, ca să primescă ca pe fi săi și pe nepot în serviciul patriei. Regele deși neîmpăcat cu această rugare totuși primi pe Vonved în armata marină. Pe vaporul „Hercules“ încă ca tineru avu ocașione Vonved a-și manifestă dibăcia și istețimea sa. În ori-ce raportu oficios trimesă regelui din partea comandantului Vonved era uniecul în continuu lădatu. În etate de șapte-spredece ani avea rangul de locotenent.

Pe acestu timp o nouă nenorocire amenința mica Danimarcă.

Svedia la îndemnul Rusiei voia a cuceri Nordvegia și a domni peste Schleswig și Holstein, rămânând astfel Danimarcă siugură și lipsită de ori-ce posesiuni afară de teritoriul ei.

La toate acestea Rusia cerea ca schimb dela Svedia: Finlanda.

Unu unicu mijlocu de mântuire mai era Francia. Cu Francia nu era hotărîtu regele a încheia alianță, deorece celu mai periculosu omu se afla în fruntea afaceriloru Franciei și acesta era Napoleon.

Inima nimenui nu sângera de nefericirea ce amenința Danimarea pe acelu timpu ca și alui Knud Vonved.

In o ți întră la Fridericu și'lu conjură pentru binele patriei a nu subscrie nici-odată o pace atātu de dejositoare pentru elu și patriă.

După-ce regele nu voi se scie nimicu de acestă pretensiune, bētrānulu Knud se îndreptă la consiliulu de statu și la armată, îndemnându-le a nu cedă nici odată.

Vēdēndu regele acestă purtare a lui Knud se hotărî a-i face capētū. Sub pretestulu, că dēnsulu cērcă a-și căștigă încrederea și iubirea poporului, și astfelu a-lu agitā în contra sa, demāndă a se prinde bētrānulu Knud și a se judeca la mōrte pentru crima de înaltă trădare. Bētrānulu a fostu prinsu și transportatū în citadela Fridrichs-ben.

După unū timpū a fostu judecatū la mōrte prin eșafotū.

— O, Dōmne! strigă înspăimēntatā Amalia. — Și regele a executatū acestă sentință?

— Nu, acestă nu o cuteză! o fērbere mare se făcu în întregā Danimarea la auđulu acestei judecāți sinistre; de acea Friedericu VI schimbă sentința de mōrte cu esilū.

Esilulu lui Knud a fostu publicatū; cu tōte acestea iubirea de patriă ilu reținū. La oferirea unui amicū credinciosu din Copenhaga, elu trăiesce și astāđi, ascunsū...!!

— Elu trăiesce, Winterdalen? Trebuie că are o sută de anī!?

— Da, elu numără adī aprōpe o sută și patru de anī — întregi căpitanulu suspināndū.

— Și unde era Lars Vonved pe acelu timpū?

— Vaporulu „Hercules“, pe care se afla Lars a avutū o călătorīă pe mare de optū lunī.

In timpulū acesta căpitanulu s'a schimbatū cu unū altulu, care era unū inimicu alui Vonved.

— Intr'o ți, așa încheiā căpitanulu Winterdalen enararea sa, ajunse vaporulu „Hercules“ la Svendborg, unde trimise mai multī matr zi spre a-i aduce noutāți, epistole și foi din Svendborg, deorece de optū lunī nu a primitū nici o veste din patria sa.

In scurtū timpū sosirā trimișī, cu unū pachetū de epistole și foi, pe carī le predeterā căpitanului.

In giurulū căpitanului se afla întregū corpulu oficerilorū, carī așteptau după noutāți.

De-odată strigă căpitanulu atātu de tare, de a pututa auđi și celu mai din urmă matrozū :

— „O noutate escelentā! Pe blāstāmatulu Knud Vonved de Elsinore in fine la ajunsū sōrtea; bētrānulu „pierde-vēra“ a fostu judecatū la mōrte pentru crima de înaltă trădare!“ Toți oficerī privirā la căpitanulu, care căuta sarcasticū în fața lui Lars Vonved; precānd acesta, palidū și tăcutū nu privia la nime. Atunci cu risū diabolicū îi dīse căpitanulu :

— Locotenentulu Lars Vonved îi dau unū concediu pe câteva ȓile, ca sē fiā martorū până se vorū sdrobi armele bētrānului blāstāmatū.

— Ce dīse Lars Vonved acestui monstru? întrebā curiosā Amalia.

— Nimicu! Sē scii, că elu era celu mai tare dintre toți nāierī aflători pe „Hercules.“ A pășitū înaintea căpitanului și îi dete o palmă atātu de puternicā, încātu de-odată i-a nābușitū sāngele. . .

— A muritū? întrebā spāriatā Amalia.

— Nu, nu a muritū, însă falca de-asupra i-s'a ruptū, și de-atunci până astāđi — căci elu încă trăiesce — nu mai pōte respicā nici unū cuvētū. Pentru acestă faptā Lars Vonved a fostu judecatū de cătrā tribunalulu militarū — la mōrte.

— Grozavū! suspinā soția.

— Grozavū? așa cugeți tu Amaliā? Mai înfricoșatā a fostu sōrtea lui, decātu mōrtea ce i-ar fi pututū aduce māna gādelui. Regele Fridericu și-a continuatū capriciulu lui crudelū și față de tinerulu locotenentū, schimbāndū sentința de mōrte, în muncă silnicā. Astfelu celu din urmă Valdemar de Elsinore a fostu numēratū între cei mai de nimicā cetățenī ai Danimareci. Celu din urmă Valdemar a trebuitū sē pōrte vestmintele unui prinsonierū și totū asemenea lanțulu la mână și la piciorē. ȓiua era trāmisū sē sfarīme pietri, ēr nōptea trebuia sē o petrecā între cincīdeci ucigași, tālharī, pungași și tăciunari. Lanțulu i-a scurtatū jumētate viēța. In atare societate māncea, lucra, durmia și-și petrecea locotenentulu. Era mai bine dacā muria pe eșafotū, decātu sē petrecā atarī ȓile. Nedreptatea osindei sale a adusū cu sine și hotărīrea sa: abia a fostu dōuē lunī captivū, și iarāși s'a aflatū liberū. Cu puterea sa uriasā rupse legăturile și păđitorulu celui de āntāiu, care i se opuse, i-a datū o loviturā atātu de puternicā, încātu a rēmasū mai mortū pe locū, pe altulu ilu omorī la eșire și astfelu deveni liberū. Liberū, cu mânăle mânăjite de sānge; iar în urechile sale suna continuu strigātulu morței păđitorului lovitū.

— A fostū primulū sānge, care a mânăjitū māna lui.

— O, Dómné! primulú sânge!? oftă Amalia.

— Da, primulú, căci de atunci a mai vërsatú multú sânge, dar numai aflându-se în mare pericolú; s'a curățitú însé de păcate, căci adese-orí cu pericolulú vieței sale a mântuitú viéța multora.

Pe capulú lui Vonved a fostú pusú unú premiu mare; elú însé fugí de pe mare pe mare; de acea acum e pe Oceanulú atlanticú, acum pe celú pacificú și iarășí e pe marea de Ostú. Chiar și pe moșulú sêu l'a cercetatú până când l'a aflatú. Bétránulú îlú binecuvântá și-lú dimise cu provocarea, ca sê nu-și uite de contrariulú lorú de regele Fridericú. De atunci nu a mai vëđutú Lars pe moșulú sêu. Și-a cumpëratú două năi, pe cari le-a ajustatú cu tóte cele de lipsă. Supuși sêi suntú toți ómení bravi, cari suntú hotărîți a se și jertfi pentru dënsulú. Cu acești ómení și-a începutú Lars Vonved viéța sa aventurieră și de-aiçi i se deduce numele de: „*Piratulú de pe marea de ostú.*“ După aceste multe suferințe și-a đisú în gândulú sêu:

„Prin forță și prin tribunale nedrepte s'au nimitú drepturile moșului meu și ale mele; venitele mele suntú furate, sum datú pradă lipsei și sërăciei. După ce statulú prin forță m'a luatú totulú, așa-mí mai rămâne unú unicú mijlocú de scăpare: a mi-le câștigá cu tária brațului.

Elú începú a deprádá: vămile regescí, arsenalele, corăbiile și totú ce se ține de rege; prin o atare purtare respundea nenorocirei cu nenorocire.

Trebne sê scíi Amalie, că elú nicí-odată nu a deprádatú naia vre-unui privatú; mai multú chiar din bunurile regescí și ale statului elú nu a deprádatú mai multú decâtú sê-și acopere lipsele și sê-și asigure existența familiei. Că nu lucrá bine, scie elú fórte bine; însé după ce legile patriei sale l'au lipsitú de orí-ce dreptú, de acea e silitú a crucișá mările judecatú de toți aceia, cari nu-lú cunoscú.

Aici căpitanulú tăcu câteva minute, apoi continuá:

Nu! Lars Vonved își apără dreptulú sêu, iar acesta e unú deobligământú moralú pentru dënsulú.

— Acum, Amalie dragă! tu cunoscí întregá istoria lui Vonved: ești mulțămítá cu acésta sau voiesci mai multú? Rëspunde?

Amalia tremura. În seurtú însé își revení în puterí, și rëspunse:

— Mí-ai amintitú de muierea lui. Ce đice ea despre viéța soțului sêu atâtú de persecutatú? Și cum își încrede ea viéța unui omú atâtú de persecutatú de sórte?

— Lars Vonved a mântuitú viéța Amaliei sale din undele Elbei, de acea îlú prețuiesce atâtú de multú.

Aceste cuvinte le đise Winterdalen respicatú și puternicú.

Unú strigátú durerosú sburá de pe buzele Amaliei întrebându-lú:

— Amalia? Așa se numesce soția lui Vonved? Și elú i-a mântuitú viéța?

— Chiar în atare modú, după cum am mântuitú și eu viéța ta din undele Elbei, și că.. mântuitorulú ei se chiamá Lars Vonved... ea încá nu scie...

— Imposibilú, Winterdalen! Acestú bărbatú a cărui cavalerismú, noblețá și ambițiune le glorificí tu astfelú, e în stare sê-și amăgescá soția sa în atare modú?

Winterdalen îngălbini ca céra, dinți tremurau, puterile lú părăsirá, era asemenea unui mortú.

Din nou se reculese, și iarășí continuá:

Acum bine! elú a descoperitú Amaliei sale istoria și persóna sa. Sê-ți spunú, cum a primitú dënsa împărtășirile acestea?

— Te rogú! rëspunse ea mișcatá.

Winterdalen se sculá și priví în ochi soției sale, carea fără voiá de asemenea se sculase, apoi continuá:

— Ea đise soțului sêu: „că i-a juratú credință și iubire înainte lui Dumneđu și a ómenilorú, iar acestú jurământú îlú va ținé până la mórte.“ — Nu ai fi făcutú totú astfel și tu Amalie?

— Ca o muiere buná și credinciosá nu a pututú decâtú astfel se vorbescá, deórece nu muierea e judecătorulú bărbatului ei, ei Dumneđu — rëspunse ea gânditóre.

— O, scumpa mea soție! esclamá Winterdalen: *Eu sum Lars Vonved, contele de Elsinore.*

Unú strigátú de desperare rësuná din pieptulú soției măhnite, care fără putere căđú leșinatá.

Lars Vonved sári sê o rădice, însé atunci vai! ce grozăveniá! în ușa chioscului apărú unú oficerú cu sabia scóscá; iar la spatele lui se ivirá doi soldați cu baioneta pe arme.

— Viéța sau mórte! strigá oficerulú. E aici piratulú cu amoresa sa! Pe elú!

Ca și cum ar eși din pământú așa se înmulța numărulú soldațilorú.

Pe neobservate și în cea mai mare linisce încungiurará soldații villa și apoi cu pași ușori se apropiará de chiosculú, unde soției sale își enará Lars Vonved trecutulú sêu.

Cu sabia scóșá se aruncá oficerulú asupra lui Vonved, însé cu iuțimea tigrului paralisá Vonved acestú atacú, îndreptându sabia oficerului cu puterea în pieptulú contrariului sêu, astfelú câtú în acélú momentú oficerulú se rostogoli.

(Va urmá.)

Testamentu.

*In ultimul momentu
Acestea două şire
Lăsa-voi eu să scrie
Pe tristul meu mormentu:
„Iubindă să fu iubită,
„E totu ce am dorit!“*

Oct. I. D. de D.

Unu învăţatoru sîrguinciosu.

(Urmare.)

Noi Români amu fostu şi suntemu unu poporū poetū. Poesia la noi, cum amu arătatū şi aiurea, e forte vechiă, — ea este mai vechiă ca poesia literară. Totuşi amu avutū şi poesiă literară vechiă, carea conţinea gradulū de cultură alū românimeii de pe acelea timpuri. In timpurile trecute s'au aflatū unii cărturari, proeşti, învăţatori, cantori etc., cari compuneau unele versuri — de caracterū mai cu sēmă religiosū, ca versurile la prasnice şi la morţi. Versulū lui Lazarū Agiosulū Bobotezei, versulū restignirei, versurile de stea la nascerea Mântuitorului; patima şi mórtea lui Isusu de Aronū, deşi imitată fidelū după Messiađa lui Klopstock. Versuri de lume şi glumeţe ca Piram şi Tisbe, Leonatū din Longobarda, care se hrănia cu barda.

Auctorulū opului „Trandafirū şi Viorele“ s'a inspiratū de o bună ideeă, când s'a nisuitū în acestū opū a prinde câteva cântece din acelea, pe cari le-a numitū: „Cântece bătrănesc“ şi a le pune în fruntea opului.

Cânteculū Turturiceii, două Morminte, Rusalinū a lui Dămianū, versulū lui Gregoriū Maiorū, versulū lui Bonaparte le-a înregistratū ca cântece bătrăne. Lângă acestea se mai potū adauge şi versulū lui Petru Rareşū, Horea lui Văleanū, versulū lui Şuluţū, versulū lui Begnesculū.

Intre cântecele voinicesci se află „Piperea harambaşa hoţilor“, Stoinicelū şi Pinteā vitezulū. Aci s'ar fi pututū pune şi „Gruia lui Novacū“ o epopeiā populară ardeleană.

Dar aceste scrise în acestū opşorū ni potū aduce aminte, că totuşi la adunarea şi câştigarea lorū autorulū a trebuitū forte multū să asude, bine sciindū, că cântecile bătrăne, nefindū tipărite, s'au conservatū parte în gura poporului, parte în nescari hârţulii afnmate şi prea rău scrise, dar şi acelea greu de căpătatū, aşa că a trebuitū să cauţi şi se întrebū lumea totă, până ce a avutū fericirea să le capete la dispoziţiune. Aici este meritulū meritelorū şi lauda laudelorū. —

Poesia este inima românului. Inima are limba sa numită : „Poesiă“ sau „Cântecū.“ Inima plânge cântândū şi ea ride totū cântândū. Ar fi nenaturalū, când inima română ar simţi durere şi nu ar plânge cântândū şi iarăşi când inima română ar simţi bucuriă şi nu ar ride cântândū!...

Putut'a deei feciorulū de românū pe câmpulū de bătăliă, în ţeră străină, în lipsă şi năcasū, în sudore belică, să-şi sufoce sufletulū şi înăduşescă inima, ca acea să nu cânte?

Nu, căci elū şi acolo, între străini şi pe ţermuri necunoscuti a fostū românū cu dorulū şi amorulū de patria în sinū... Cum că nu a pututū ne indică prea bine opşorulū „Trandafirū şi Viorele“ în C. III., unde suntū înregistrate Cântecile ostăşesci. — —

Nu-i vorbă, hori, doine, chiuituri din cătăniă avemū în poesia populară forte multe, făcendū acelea unū elementū însemnatū în acea; — avemū atâtea câte trebuie să credemū, că românulū cu cătăniā a trăitū şi a muritū.

Nu este mai nici o bătăiă, pe carea ostaşi români să nu o fi eternisatū în micii epopee frumoşe, cu multū mai bune ca Franciada sau belulū între Francesi şi Pruşi din timpulū modernū a unui poetū, mi-se pare din Moldavia, a cărui ideeā despre epopee a fostū scânteii şi cenuşă.

Estū-modū: „Pe delulū Felcului mergū feciorii Iancului“, „Lupta cu Praisulū: Frunđa verde lasă, lasă în anulū şedei şi şese.“ „Lupta dela Josefstadt 1866.“ „Lupta dela Königgrätz“ Iuliu 1866 şi versulū dela ocuparea Bosniei suntū nisce bucăţi sistematice, nescari poeme eroice, cari rădică pe autorulū opului „Trandafirū şi Viorele“ la cea mai mare recunoscinţă din partea noastră. Aceste versuri ne indică şi ne profesescū, că nu va fi nici o bătăiă necântată de ostaşi noştri.

Ni-se pare cu tôte aceste, că lupta dela Königgrätz să o fimū văđutū descrişă şi în „Suspinele Silvelorū“, de V. Rusū, ađi profesorū în România.

Dar apoi în an. 1848 şi 1849 câte versuri nu s'au mai improvisatū de cătră poporulū românū.

* * *

Unū feciorū românū luatū ca ostaşū şi dusū în Bosnia trāmite rudeniilorū şi surorii sale din Şumfalēu, (comitatulū Bistriţă-Năsēudū) următoreā epistolă însemnată din punctū de vedere popularū. Credemū, că nu vomū greşi, dacă vomū produce-o la acestū locū.

Ea sună cu ortografia noastră şi cu stilulū feciorului ostaşū astfelū:

„Celebici, întra 8 Ianuarie anul 1886.

„Multă iubită a mea soră și șogore și mătușă,
 „eu Drăganu Vasile până la facerea acestei epistole
 „mă aflu sănătos, care sănătate și Domnilor vostre
 „v'o poftescă să vi-o dăruiască bunul și înduratul Dum-
 „neșeu. Mai încolo vă facu cunoscută, cum că nu am
 „căpătat cartă de astă-primăveră și sum tare năcăjitu,
 „că nu știu ce-i pe-acasă, nu știu trăiți sau ați muritu
 „cu toți. Să-mi scrieți ce noutăți aveți, cine s'a însu-
 „rat și cine s'a măritat și ce vremuri suntă pe la
 „noi, că pe aci prin Celebici trăim bine, avem
 „banii câți ne trebuic, dar înzădar ași avé bunul lumii,
 „că nu-mi tinesce, că în toate zilele vinu cârți la fe-
 „ciori, numai mie nu-mi vine, gândesci, că n'am pe
 „nime. Aci prin Celebici e tare multă slujbă, totă o
 „noapte mănem pe străjacu și una în slujbă, pe omētu
 „(zăpadă). Și mi tare uritu, că cu limbile acestea stri-
 „cate nu putem vorbi nimica, numai când ne vine
 „câte o epistolă de acasă ne mai mângăiamu, aci în
 „Celebici suntem în ună vîrfă de munte și e tare
 „frig și vîntul e tare aspru și mare. Cu acestea pu-
 „ține cuvinte rămân de binevoitoră : Infanteristă
 „Drăganu Vasile soldatu la 63 Regimentu, la 4 bata-
 „lionu, la 15 Compagne în Celebici, Herțegovina.

Pe a doua foia a epistolei elu scrie astfel:

„Cărticică glasă cu jale!
 Du-te pe nori și pe stele,
 Până-i sosi 'n țera mea.
 De-i sosi la soru-mea
 Spune-i cărticică așa:
 Că trăiesc ca și ierba
 Mă aflu în Bosnia.
 Dorită sor'a mea iubită,
 Mă rogă, nu fi bănuită
 Pentru ce-să înstrăinată
 Și de tine depărtată.
 Bucura-te-a Dumneșeu,
 Elu e Domnul meu și-ai tău;
 Dumneșeu mi-a rînduită,
 Să n'am stare pe pămîntu,
 Să n'am parte nici norocă
 Să portă struțu de busuioacă
 Și să mergă sara la jocă;
 Să n'am parte nici ticnelă
 Să portă struțu de primăveră
 Să trăiesc în a mea țera.
 Dar cetindă această carte
 Eu voi spune-a mele fapte:
 Fericita mea vieță
 Cu năcasă și cu tristăță
 Cu ură și cu năcasă

Și cu lacrimă pe obrază;
 De când de-acasă-am plecată
 De omă bună eu n'am mai dată,
 Pe ce și m'am depărtat
 Totă mai multă chină și bănată;
 Cu cătu drumulă mi-am lungit
 Totă mai jalnică și scărbită.
 Ochii mi i-am făcută rotă
 M'am uitat în lumea totă
 Și în josă cătră sfîntită
 Și în susă spre răsărită.
 Din cătrău eu am venită,
 M'a ajunsă ună doră și jale
 După neamurile mele...
 Din cătrău eu am plecată
 M'a ajunsă mare bănată
 După țera și-ai meu sată.
 Vă sărută neamuri în gândă
 Că de față nu am rîndă,
 Vă poftescă lungă vieță
 Ca și cum ași fi de față.
 Oh! soră, soruța mea
 Iți trimittă o cărticea,
 Scrisă 'n doră muiată 'n jale
 De năcasurile mele.
 Oh! soră de dorulă tău
 Plînge sufletelulă meu.
 Soră, pentru dumniata
 Mi se rupe inima.“

Acastă epistolă și aș se află la mine și între-
 bîndu pe fecioru după ce a venită acasă, că cine l'a
 învîțat versurile acestea mi-a răspunsă: „Nime! —
 Eu din gândulă meu am scrisă, că mi-a fostă forțe
 urit și eram tare năcăjitu!“. . .

(Va urmă.

Causele stricărei elementelor de nutriere.

Or ce substanță, fie din animale, fie din plante
 care se întrebuintă ca mîncare, trece după unu timp
 ore-care într'o stare de descompunere, care după cum
 este și felulă acestei descompuneri, are deosebite nu-
 miri precum ferbere, fermentațiune, dospire, imputire,
 putrefiere, tăciunare etc.

Sub ferbere, fermentațiune, sau dospire înțelegemă
 o schimbare sau o descompunere, care este însoțită de
 o desvoltare de gasuri, cari n'au unu mirosu rău și
 neplăcut. Celu mai cunoscută esemplu de astfel de
 fermentări este ferberea vinului. În acestu casu se în-
 tîmplă deosebite descompuneri în lăuntrulă mustului,
 producîndu-se și gasulă numită acidă carbonică (care
 produce adese-oră nenorociri, dacă întră omul în lo-
 culă, unde se întîmplă ferberea mustului). Acestu fe-

nomenă este o schimbare, care în generală nu se consideră ca o stricăre a vinului, deși în sensul strictă luată, este începutul stricării lui.

Aerirea vinului, a berei, a laptelui, a sucului rău de fructe ș. a. nu suntă alteeva, decâtă totu fenomen de fermentațiune și aceste procese suntă de cea mai mare însemnătate, deoarece în cele mai multe casuri suntă unu începutu de descompunere, de stricăre a loră.

Alu doilea isvoră ală stricărei multoră elemente de nutrire este împuțirea, muceșirea.

Sub împuțire înțelegemă unu procesu de descompunere însoțitu de producerea unoră gasuri rău mirositoare, cari gasuri suntă volatile adevă să răspândescă cu ușurință în aeru. Unu exemplu de o astfelu de descompunere este carnea și ouăle dacă le lăsămă mai multă timpă la temperatura comună a aerului.

Ună ală treilea procesu de descompunere este putreșirea, care se caracterisază prin acea, că unu corpă se descompune pe încetu, fără ca să se producă o desvotare mai tare de gasuri sau să se observe unu mirosu rău. Oțetulu, spre exemplu, dacă stă multă timpă, își pierde pe încetulu gustulu lui celu aeru. Brânza, care se conservă timpă mai îndelungată, se prefăce într'unu prafu albă — amândouă aceste fenomene să țină de procesulu putreșirii.

Fermentațiunea, împuțirea și putreșirea suntă deci trei factori însemnați, cari producă stricărea tuturoră materiilor organice, din cari suntă făcute elementele de nutrire.

Pentru ca elementele nutritore să se strice, să se descompună, nu este de ajunsă ca ele să fiă lăsate de sine, ci trebuie să se îndeplinescă și alte condițiuni, fără de cari fenomenele amintite nu s'ar pute produce.

Una din aceste condițiuni este prezența unei cantități ore-care de apă. Fără de umeșelă sau apă, fiă unu corpă s'au o mâncare câtă de ușoră aplicată stricărei, n'ar trece în descompunere. Astfelu avemă în detragerea umeșelei sau a apei din mâncări sau din alte substanțe unu mijlocu simplu și sigură, ca să le ferimă de stricăre.

A două condițiune este prezența unei anumite stări de temperatură. Dedesubtulă unei anumite limite de căldură ca și deasupra ei nu se pôte întâmplă nici fermentațiune, nici putreșire.

Este lucru firescu, că răcirea unui corpă sub temperatura, în care nu se pôte întâmplă nici putreșire, nici fermentațiune, lucră totă așa de sigură în contra descompuneriloră, ca și încălșirea peste acea temperatură și noi avemă și aici unu mijlocu de conservare ală elementeloră de nutrire deoarece în cele mai multe casuri este de ajunsă de a înlătură numai

una din condițiunile descompunerii spre a împiedecă stricărea loră.

A treia condițiune, ce înlesnesce procesele de descompunere, este prezența aerului. Amintimă însă, că într'adevără prezența aerului nu influințuiează niciodată în modu stricăciosu asupra descompunerii, ci de cele mai de multe ori o favorisază, îi cunoșcemă o seriă întregă de fenomene, cari se potă socoti între procesele de fermentațiune și cari se întâmplă și la locurile separate de aeru.

Separarea aerului va împiedecă deci numai în unele casuri descompunerea, în alte casuri va fi fără nici o influență sau nu va produce vr'o schimbare a procesului de descompunere.

Privindă din punctu de vedere chimicu procesele, ce să întâmplă în decursulu fermentării sau a putreșirei corpuriloră vomă află, că să producă din aceste alte combinațiuni, cari suntă mai simplu compuse decâtă acele, din cari s'au produsu.

Feliuritele gasuri, ce se nască din stricărea ouăloră spre es. au o compoziție cu multă mai simplă decâtă materia ouăloră însesși.

Dacă să lasă unu corpă sau o mâncare ore-care să-și continue în linisce descompunerile ei, atunci elu să desface în substanțe din ce în ce mai simple.

Mercur.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românesce de I. Barițiu.

(Urmare.)

E periculosu a contraface. *Lisa* deja îmbetrănită voiesce să facă ridiculă pe o femeia tănără și ea însași devine diformă; ea-mi înșpiră frică; ea se încercă a o imită prin grimase și contorsiuni: iată-o atātu de urită câtă era de lipsă pentru de a înfrumșetă pe acea, de care voiesce să-și bată jocu.

—x—

Unu bărbatu e cu multă mai fidelu pentru secretele altuia decâtă pentru ale sale; din contră, o femeia păstréză mai bine secretulu ei decâtă alu altuia.

—x—

Nu esistă nici-odată în inima unei persone june unu amoru atātu de violentu, căruia interesulu sau ambițiunea să nu-i ajute încâtva.

—x—

Vine unu timpă, în care și fetele cele mai bogate trebuie să se decidă, ele nu lasă adese să scape primele ocașuni, fără ca să-și prepare o lungă părere de rău; se pare, ca și când reputațiunea loră de avuțiă decresce în ele cu acea a frumșetei loră. Din contră totu favorisază pe o persună tănără, până și opiniunea omeniloră, căroră li place a-i acordă tôte avantajiale, cari o ar pute face dorită.

(Voră urmă.)

Diverse.

Ioanŭ Macaveiu, — amiculŭ și colaboratorulŭ foicei nŭstre, care pentru delictŭ de pressă a fostŭ condamnatŭ la unŭ anŭ și jumătate închisŭre de statŭ, în 20 Martie a. e. a fostŭ eliberatŭ pe neașteptate, adecă înainte de a-și îndeplini întreaga pedepsă. În închisŭre a intratŭ în 15 Decemvre 1890 și așa avea sê se elibereze numai în 15 Iunie 1892. Eliberarea lui înainte de timpŭ a urmatŭ în sensulŭ unui paragrafŭ alŭ codicelui penalŭ, în urma căruia cei condamnați pentru prima oră la închisŭre pe timpŭ mai lungŭ decâtŭ unŭ anŭ, dacă din partea directorei închisŭrei se constată, că în decursulŭ închisŭrei au avutŭ o purtare bună, li-se iertă o parte din pedepsă. Acestă eliberare ne-a surprinsŭ foarte plăcutŭ, și dorimŭ din inimă, ca suferința de până aci a amicului nostru sê i-ŭ întŭrceă Dumneșeu spre bine.

Unŭ documentŭ prețiosŭ și instructivŭ.

„Unirea“ dela Blașiu în nr. 12 c. ne aduce o epistolă pastorală colectivă a Episcopilorŭ provinciei nŭstre metropolitane despre *crescerea religio-morală a tinerimei*. Frumosŭ și după adevărata valŭre aprețiază numita fŭiă acestă epistolă pastorală, când ȳice: „In acestŭ documentŭ importantŭ se oglindează viu unitatea de vederi și principii și armonia minunată, cu care Arhichierei nŭștri purcedŭ totdeuna în cestiunile mari, cari hotărâscŭ fericirea cerescă și pămêntescă a credincioșilorŭ bisericeii nŭstre. Intr'ênsulŭ strălucesce ca într'unŭ mărghăitarŭ prețiosŭ îngrijirea părintescă a căpeteniilorŭ nŭstre bisericesti de sŭrtea învêțătorilorŭ trimiși în mijloculŭ poporului spre a-lŭ lumina și cultivă, și totŭ din acestŭ documentŭ se răspândește iubirea învâpăiată, ce o nutrescŭ Arhichierei nŭștri față cu poporulŭ românŭ, în mijloculŭ căruia ei împlinescŭ o misiune atâtŭ de sântă și mare. Pentru acea unŭ simțemêntŭ de sinceră recunoștință și fiescă mulțămîtă trebue sê se stîrnescă în pieptulŭ fiesce-cărui credinciosŭ greco-catolicŭ față cu Arhichierei sêi la cetirea pastoralei lorŭ colective.“

Incercări literari e numele unei reviste literari, ce apare în Cernăuți odată pe lună și costeză pe anŭ 3 fl. 60 cr. Editorŭ P. Ionescu, stud. teol.; redactorŭ responsabilŭ St. Bodnarescu, stud. iur.; colaboratori: C. Berariu, stud. iur. și G. Toma, stud. iur. E laudabilŭ interesulŭ și zelulŭ, ce-lŭ dovedescŭ tinerii românŭi universitari din Bucovina față de cauza nŭstră națională.

Casŭ de mŭrte. În 17 Martie e. a trecutŭ la viața de veci **Ioanŭ Popescu**, protopresbiterŭ gr. or., prof. semin., ases. în consist. metrop., asesorŭ consisto-

rialŭ, deputatŭ congresualŭ și sinodalŭ, membru corespondentŭ alŭ „Academiei române“, membru în comitetulŭ „Asociaținiei transilvane pentru literatura și cultura poporului românŭ“, membru în direcțiunea institutului „Albina“, membru onorariu alŭ reuniunii „Verein für wissenschaftliche Pädagogik“ și a mai multorŭ reuniuni științifice ș. a.

Repausulŭ de Dumineca. Ministrulŭ reg. ung. de comerțiu a datŭ o nouă ordinațiune, prin care se abrogă punctele I—VI din regulamentulŭ datŭ de același ministru sub N-rulŭ 37,892—1891. În sensulŭ nŭoui ordinațiunii, care intră în vigŭre la 20 Martie a. e., prăvăliile și atelierelē, cari mai înainte trebuiau sê se încheidă la 10 ôre înainte de amêzi, potŭ rêmânē deschise până la 12 ôre. Asemenea se pŭte lucra până la 12 ôre și în birourile magazinelorŭ și ale fabricelorŭ. Salŭnele friserilorŭ și barbierilorŭ potŭ rêmânē deschise până la 2 ôre d. am., iară traficele se potŭ ține deschise tŭtŭ ziua.

Logogrifŭ

de **Eugenia V. Ciura.**

Din următŭrele silabe: *a, a, bis, ca, das, dis, e, e, phi, gro, gun, ho, i, i, i, le, me, mon, mor, mu, ne, ne, ni, ni, o, pe, ra, res, ris, ryb, ro, ros, sa, sis, te, ter, tes, tum, u, u*; se formeze 14 cuvinte, alŭ cărorŭ înțelesŭ e:

- 1) Unŭ riu însemnatŭ în Transilvania.
- 2) Deita discordiei.
- 3) Unŭ poetŭ anticŭ grecŭ.
- 4) Unŭ đeu mitologicŭ.
- 5) O țitate egipteană.
- 6) Unŭ erou anticŭ la greci.
- 7) Trădătŭriulŭ lui!
- 8) O țeră în peninsula balcanică.
- 9) O pasere din Egiptŭ.
- 10) Unŭ crudŭ împêratŭ romanŭ.
- 11) Una din cele 9 muse.
- 12) O cetate în Spania însemnată de pe timpulŭ rêsboelorŭ punice.
- 13) O veltŭre de mare lângă Sicilia.
- 14) Una din cele 9 muse.

Literile inițiale cetite de susŭ în josŭ dau numele unui poetŭ românŭ. — Timpŭ de deslegare până în 15 Aprilē. Între gâcitori se va sorți o carte.

POSTA REDACȚIUNEL.

D-lui **A.** Am primitŭ. Salutare.

Poesiile: „Zimbiri și lacrimi“ și „Perfidei“ se vorŭ publică,

D-lui **Oct. I. D.** În numerii venitori.

Ce se cânte poezii nŭștri? Virtutea, mărimea strămoșescă, iubirea de patriă, iubirea de țeră etc. suntŭ sujetelē, pe cari trebue sê le cânte poezii nŭștri cu deosebire.